

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย ดังนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท
2. เพื่อสร้างรูปแบบการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการเงินและพัสดุ ในหน่วยงานสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ปี พ.ศ.2544 จำนวน 47 คน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงินและพัสดุ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท จำนวน 15 คน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงินและพัสดุ สำนักงานการประถมศึกษาทุกอำเภอ และกิ่งอำเภอของจังหวัดชัยนาท อำเภอละ 4 คน รวมจำนวน 32 คน

ช่วงที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จำนวน 14 คน ซึ่งเป็นผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด 4 คน และหัวหน้าฝ่ายงานการเงินและพัสดุ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด 10 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองมีจำนวน 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานการเงินและพัสดุ ในหน่วยงานสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ (Check List) เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 70 ข้อ โดยสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการเงิน จำนวน 25 ข้อ ด้านบัญชี จำนวน 20 ข้อ ด้านพัสดุ จำนวน 25 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการและรูปแบบการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น เพื่อขอให้ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ ตรวจสอบให้ความเห็นว่า เกี่ยวกับสภาพปัญหาในการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุ ของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท โดยมีรายละเอียดจำนวน 4 ตาราง ครอบคลุมด้านงานการเงิน และพัสดุในแต่ละด้าน ในตอนท้ายของแบบสอบถามเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติม เพื่อนำไปเป็นร่างรูปแบบการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุ ของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ มีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. เจ้าหน้าที่งานการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท มีปัญหาในการการปฏิบัติงานด้านการเงินและพัสดุในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนรายด้าน ปรากฏว่างานการเงินอยู่ในระดับน้อย งานบัญชีและงานพัสดุอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนมากมีปัญหาการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุหน่วยงานในระดับโรงเรียนค่อนข้างมาก
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้นำสาระประเด็นต่างๆที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอ มาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ซึ่งสามารถสรุปเป็นรูปแบบการปฏิบัติงาน 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 เป็นการตรวจสอบนโยบาย แผนงาน หรืองบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท และสำนักงานการประถมศึกษาทุกอำเภอ ขั้นตอนที่ 2. เป็นการวางระบบแบบแผนการปฏิบัติงานด้านการเงินและพัสดุตามนโยบาย และแผนงานที่กำหนดโครงสร้างระบบงาน ขั้นตอนที่ 3. เป็นขั้นตอนการเลือกกฎระเบียบการปฏิบัติงานด้านการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาทที่มีประสิทธิภาพมาดำเนินงาน โดยมีแนวคิดในการเลือก ดังนี้ 1. ลดขั้นตอนกฎเกณฑ์ที่ทำให้ขาดประสิทธิภาพ 2. ถูกต้อง ยึดเจตนาระเบียบกฎหมายของทางราชการ

เป็นสำคัญ 3. มีปฏิทินปฏิบัติงานที่ตรงกันทั้งในระดับจังหวัด ,อำเภอและโรงเรียน 4. สะดวก รวดเร็ว บริการประทับใจ 5. ให้ความรู้ คำแนะนำที่ชัดเจนแก่ผู้มาติดต่อ 6. การปฏิบัติงานโปร่งใส ตรวจสอบได้ ขั้นตอนที่ 4 ปฏิบัติตามแผน ขั้นตอนที่ 5 ติดตามประเมินและพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ขั้นตอนที่ 6 รายงานเผยแพร่ต่อบุคคลและหน่วยงานในสังกัด

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่งานการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท รวมทั้งผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ ดังนี้

1. จากการศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาททั้งในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ พบว่า ภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ซึ่งในความเข้าใจของคนทั่วไป และในความเป็นจริงน่าจะมีปัญหาในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ 3 สาเหตุคือ

1.1 การปฏิบัติงานการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท เป็นงานที่สำคัญ ทางราชการจึงได้ออกเป็นระเบียบกฎหมายที่ชัดเจน โดยเฉพาะกฎระเบียบของกระทรวงการคลัง ที่ทุกกระทรวง กรมถือเป็นแนวปฏิบัติ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับพัสดุ รวมทั้งระเบียบของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติที่ได้กำหนดไว้ จึงทำให้เจ้าหน้าที่ทุกคนต่างปฏิบัติหน้าที่ไปตามระเบียบที่วางไว้ แต่มักขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน เพราะระเบียบกฎหมายทางการเงินมีมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะ ดอนขะว่า (2540) และ วันทนีย์ เทียนทำนูล (2537)

1.2 เจ้าหน้าที่งานการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ส่วนมากเป็นข้าราชการพลเรือนที่มีวุฒิทางด้านการศึกษาและการเงิน จึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างพอเพียง ซึ่งต่างกับเจ้าหน้าที่งานการเงินและพัสดุของโรงเรียน มักใช้ครูมาช่วยงาน จึงทำให้เกิดปัญหาขึ้นมากมาย เพราะครูส่วนมากไม่ค่อยทราบระเบียบกฎหมายทั้งงานด้านนี้ อย่างถ่องแท้ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญคุ้ม ทูมมู (2538)

1.3 มีหน่วยงานระดับกรมมาให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ด้านการเงินและพัสดุสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาทบ่อยครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สกฤต ศิลปนิลมาลัย (2535) ที่ผลการสอบถามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ไม่ค่อยมีปัญหา แต่ในอีกด้านหนึ่ง พบว่า ปัญหามักเกิดกับผู้บริหารระดับบังคับบัญชาหน่วยงานที่มักจะขาดความละเอียดรอบคอบ การสั่ง

งานบางครั้งข้ามขั้นตอน และไม่ค่อยแม่นยำและเข้าใจเรื่องระเบียบ กฎเกณฑ์การเงิน อย่างแท้จริง และมักชอบละเลยในเรื่องการจัดให้มีการตรวจสอบบัญชีจ่ายเงินภายใน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พจนี เจริญสันเทียะ(2539)

2. จากผลการสังเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นรูปแบบการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทุกคนต่างตระหนักถึงระเบียบกฎเกณฑ์ทางราชการที่วางไว้อย่างละเอียด ทำให้ขาดความคล่องตัวในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะระดับโรงเรียนที่ประสบปัญหาความล่าช้าในการเบิกจ่ายงบประมาณที่จะนำมาใช้ในการจัดการศึกษา ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวทางที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่พยายามเพิ่มอำนาจและความเป็นอิสระในการจัดการศึกษาให้กับโรงเรียนมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันผู้เชี่ยวชาญทุกคนก็ห่วงถึงปัญหาที่โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในด้านการเงิน บัญชีและพัสดุอย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้โรงเรียนประสบปัญหาในการเบิกจ่าย และบางครั้งก็ทำผิดระเบียบโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทำให้มีความผิดทางกฎหมายได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หรรษา คลี่สุวรรณ (2535), ระพีพรรณ ชื่นสุนทร (2540), วราภรณ์ เตชะวัฒน์เศรษฐี (2538 : 94), ถนัด ภูมิอินันท์ (2542)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาทตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่งานการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท และรูปแบบการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาท ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ยังมีสิ่งที่จะต้องศึกษาเพื่อปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาทให้มีประสิทธิภาพขึ้น ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

1. แม้ว่าผลการศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานโดยภาพรวมทั้ง ด้านงานการเงิน งานบัญชี และงานพัสดุ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ยังมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางหลายข้อ ซึ่งในทางปฏิบัติยังถือว่ายังมีปัญหา ดังนั้นผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องและผู้บริหารควรพยายามหาแนวทางป้องกันและสนับสนุนให้ความรู้แก่บุคลากรอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะบุคลากรในระดับโรงเรียน เพื่อให้การปฏิบัติงานการเงินและบัญชีเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว ถูกต้องและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยควรจัดเอกสารค้นคว้าเกี่ยวกับระเบียบการเงิน มอบให้กับฝ่ายการเงินของทุกโรงเรียน และควรมีบุคลากรแจ้งข่าวความเคลื่อนไหว ประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไข ในการปฏิบัติงานการเงินและบัญชีเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบข่าวและ

สามารถปฏิบัติงาน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงได้ถูกต้องและทันท่วงที อีกทั้งควรจัดอบรมการปฏิบัติงานทางการเงินและบัญชีอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ตลอดจนควรมีการนิเทศและติดตามการปฏิบัติงานทางการเงินและบัญชีอย่างสม่ำเสมอ นอกเหนือจากการให้คำปรึกษาเมื่อเจ้าหน้าที่หรือครูผู้ปฏิบัติงานมีปัญหาในด้านการเงินและบัญชีโดยปกติอยู่แล้ว

2. ควรปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานด้านพัสดุให้มีประสิทธิภาพกว่านี้ จากการศึกษาปัญหารายด้าน พบว่า ด้านพัสดุมีปัญหาอันดับที่ 1 เนื่องจากงานพัสดุเกี่ยวข้องกับวัสดุอุปกรณ์ แต่ทางหน่วยงานระดับโรงเรียนขาดแคลนที่เก็บรักษาให้ปลอดภัย มิตรชิด จึงมีพัสดุนานมากอยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรมแต่ไม่มีการซ่อมแซมแก้ไขให้กลับสู่สภาพเดิมพร้อมจะใช้งานได้ พสดุจำนวนมากเสียหายก่อนระยะเวลาอันควร เนื่องจากขาดการบำรุงรักษาแต่ละระดับ และขาดความรู้ความเข้าใจที่ต้องดำเนินการประการใดบ้าง ส่วนราชการจะประสบปัญหาค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาเพิ่มสูงขึ้นมากกว่าที่ควรจะเป็น เมื่อพัสดุเกิดชำรุดจนใช้งานไม่ได้แล้ว เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในส่วนราชการนั้น ๆ ก็ไม่ทราบจะจัดการประการใด เพราะขาดเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในด้านการบำรุงรักษา

3. ควรปรับปรุงระบบการจัดซื้อวัสดุและครุภัณฑ์ ซึ่งมีราคาแพงเพราะต้องรอการอนุมัติเบิกจ่ายก่อน นอกจากนั้นถึงแม้ว่าจะสามารถจัดซื้อได้ในราคามาตรฐาน แต่สินค้าก็อาจไม่มีคุณภาพชำรุดง่ายทำให้จำเป็นต้องจัดซื้อบ่อย อีกประการหนึ่ง ไม่มีการวางแผนการแจกจ่าย ไม่มีกำหนดวันเวลาการแจกจ่ายที่แน่นอนชัดเจนขาดการควบคุมและไม่รัดกุม วัสดุครุภัณฑ์จึงสูญหายโดยไม่มีการลงบัญชี มีเจ้าหน้าที่พัสดุหลายโรงเรียนลงบัญชีหรือลงทะเบียนควบคุมพัสดุไม่ครบถ้วนทุกรายการบางหน่วยงานมีการเบิกจ่ายพัสดุโดยไม่มีการอนุมัติ ทำให้การควบคุมไม่รัดกุมเป็นสาเหตุที่ทำให้ยอดคงเหลือตามบัญชีและพัสดุไม่ตรงกัน นอกจากนี้ ยังพบว่ามีพัสดุขาดหายไป เบิกจ่ายพัสดุไปใช้ส่วนตัวและมีการใช้พัสดุอย่างฟุ่มเฟือย ส่วนในการเก็บรักษาที่ไม่รัดกุม เช่น จัดเก็บพัสดุในที่ที่หยิบฉวยได้และเก็บรักษาพัสดุประเภทอะไหล่ในที่กลางแจ้งตากแดดตากลม บางแห่งคลังพัสดุลังคร้าวแต่ไม่ซ่อมแซมเมื่อฝนตกทำให้พัสดุชำรุดเสื่อมสลาย ดังนั้น ควรมีการปลูกฝังทัศนคติในเรื่องที่จำเป็นต้องกระทำให้ได้ ทั้งนี้เพื่อประหยัดทรัพย์สินของทางราชการ

4. ควรมีแนวทางการพัฒนา การบริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุในโรงเรียนประถมศึกษา โดยเฉพาะ ควรจัดอบรม สัมมนาแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทุกปี ควรจัดหา เอกสาร คู่มือระเบียบการปฏิบัติงานให้แก่โรงเรียน และควรมีเจ้าหน้าที่จาก หน่วยงานต้นสังกัดออกนิเทศ กำกับ ติดตาม และตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ

5. ประเด็นความผิดส่วนใหญ่เนื่องจากผู้บริหารหน่วยงานทุจริตต่อหน้าที่ โดยอาศัยอำนาจหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์และการไม่ปฏิบัติ ตามระเบียบของทางราชการ อันเนื่องมาจาก มีปัญหาเรื่องการเงิน ไม่รู้และจงใจไม่รู้ระเบียบของทางราชการ ดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น หน่วยตรวจสอบภายใน ควรดำเนินการให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอและจริงจัง

7. การปฏิบัติงานการเงินและพัสดุส่วนมากที่ไม่มีประสิทธิภาพนั้น เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทำงานล่าช้า ขาดการควบคุม ติดตามดูแลอย่างใกล้ชิดจากผู้บริหาร ส่วนในระดับโรงเรียนงานการเงินและพัสดุมีข้อผิดพลาดอยู่เสมอ ดังนั้น ควรจัดทำเอกสาร คู่มือ ระเบียบการ ปฏิบัติงานให้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเพื่อทดลองรูปแบบการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาทที่สร้างขึ้น เพื่อหาประสิทธิภาพและปรับปรุงแก้ไขจนได้รูปแบบที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาทต่อไป

2. ควรวิจัยเพื่อทดลองรูปแบบการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยนาทที่สร้างขึ้น กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาทตามโครงสร้างการบริหารงานใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการ

3. ควรวิจัยเพื่อหารูปแบบการปฏิบัติงานการเงินและพัสดุที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการดำเนินงานของแต่ละโรงเรียน